

Józef Szymański

Sesja poświęcona dziejom Lublina

Rocznik Lubelski 10, 339-340

1967

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rem wielu pokoleń rzemieślników lubelskich, daje ogólny pogląd na dzieje rzemiosła, wysoką formę i kunszt jego produktów, dostarcza również pewnych danych do życia lubelskich twórców, ich samowiedzy społecznej i narodowej.

Aby zakończyć sprawę wystawy, wypada nadmienić, iż sumptem Izby Rzemieślniczej i Muzeum Okręgowego w Lublinie wydano interesujący katalog ekspozycji. Składa się on z części wstępnej, opisu wystawy, jej dokumentacji oraz zdjęć najciekawszych 52 eksponatów. Ponieważ katalog ten stanowi swego rodzaju najświeższą drukowaną syntezę dziejów lubelskiego rzemiosła Lubelszczyzny, należy mu również poświęcić parę słów. Na wstępie trzeba stwierdzić, że jakkolwiek przynosi on wiele interesujących danych, to jednak niektóre zawarte w nim sformułowania są uproszczone lub zgoła błędne. Na przykład autorka jednej z przedmów już w pierwszym zdaniu autorytatywnie stwierdza, że tradycje rzemiosła lubelskiego sięgają „swymi początkami wieku XIV”. Już samo obejrzenie eksponatów, dostarczonych głównie przez Katedrę Archeologii UMCS, obala ten pogląd. Istnieją również rozbieżności pomiędzy twierdzeniami autorek scenariusza wystawy a sądami autorów referatów przedstawionych na sesji. Dotyczą one między innymi zagadnienia daty powstania pierwszych cechów w Lublinie: autorki przyjmują, że fakt ten należy odnieść do XIV wieku, natomiast prof. Myśliński — do lat 20—30-tych następnego stulecia (podobną opinię wygłosił dr Bieńkowski). Te, a także inne przykłady, wskazują wyraźnie na to, że przy opracowywaniu scenariusza wystawy i katalogu należało w większym stopniu przeprowadzić konfrontację z materiałami sesji.

Warto wspomnieć wreszcie, że szata graficzna katalogu zasługuje na uznanie.

W sumie więc zarówno sesja popularnonaukowa jak i wystawa stanowiły ważny akcent w obchodach milenijnych na Lubelszczyźnie. Należy przypuszczać, że obie te imprezy będą punktem wyjściowym dla dalszych badań i studiów naukowych nad tym ciekawym, a słabo opracowanym zagadnieniem.

Stanisław Wiśniewski

SESJA POŚWIĘCONA DZIEJOM LUBLINA

Z inicjatywy Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego i Lubelskiego Towarzystwa Naukowego dnia 2 czerwca 1967 roku odbyła się sesja popularnonaukowa, poświęcona roli Lublina w dziejach Polski. Okazją do jej zorganizowania stały się kulminacyjne uroczystości 650-lecia nadania praw miejskich Lublinowi. Ze względu na swój charakter, sesja zgromadziła sporą liczbę uczestników, zainteresowanych dziejami swego miasta, obok pracowników nauki i działaczy politycznych czy kulturalnych.

Wygłoszonych zostało osiem wykładów, a mianowicie prof. dr Kazimierz Myśliński: *Lublin w życiu gospodarczym i politycznym Polski przedrozbiorowej*, prof. dr Józef Mazurkiewicz: *Ustrój i znaczenie Lublina w życiu polityczno-prawnym dawnej Polski*, doc. dr Stanisław Tworek: *Rola kulturalna Lublina w okresie Rzeczypospolitej szlacheckiej (XVI—XVIII w.)*, doc. dr Tadeusz Mencel: *Lublin w okresie walk narodowowyzwoleńczych (1795—1864)*, doc. dr Stanisław Krzykała:

Lublin w okresie kapitalizmu (1864—1939), dr Zygmunt Mańkowski; *Lublin w latach wojny i okupacji (1939—1944)*, mgr Ireneusz Caban; *Lublin w okresie PKWN*, dr Piotr Karpiuk; *Lublin w latach władzy ludowej*.

Wypada od razu nadmienić, iż sprezentowane prace zostaną opublikowane w zbiorze pt. *Lublin 1317—1967*.

W sumie wykłady zmierzały do zarysowania syntetycznego obrazu dziejów miasta. Za szczególnie udane należy uznać zarówno samą inicjatywę organizatorów sesji, jak również te próby, które Lublin chciałoby zobaczyć poprzez pryzmat ogólniejszych przemian i w kontekście ogólnopolskich wydarzeń. Dzięki temu obraz dziejów miasta na prawidłowości zarysowania jego problemów zyskał możliwość wyjścia z wąskich opłotków regionalizmu. Niemniej dokonana na sesji rekapitulacja zdaje się dowodzić, iż dalecy jeszcze jesteśmy od uzyskania gruntownego obrazu dziejów Lublina. Wolno jednak przypuszczać, iż ta rekapitulacja, chociaż uczyniona w formie popularnej, pozwoli dostrzec owe braki i zachęcić do dalszych studiów, które zdają się być nieodzowne. Oczywiście są to wrażenia uczestnika sesji — wspomniana bowiem publikacja może sformułowane tutaj postulaty w wysokim stopniu realizować; trudno bowiem byłoby oczekiwać, aby w krótkich referatach, przedstawionych raczej w formie popularnej, można było dać odpowiedź na wszystkie nasuwające się pytania.

Zarysowana podczas sesji synteza pokazała, iż dzieje Lublina w szczególny sposób są związane z dziejami kraju i to niemal od najdawniejszych czasów. Już w drugiej połowie XII wieku Lublin spełnia ważne funkcje w administracji państwowej i kościelnej, co nie pozostaje bez wpływu na życie tworzące się ośrodka miejskiego. Jednak z chwilą jego pełnego rozwoju, poczynając od XV wieku, te role zamieniają się. O ogólnopolskim znaczeniu Lublina decyduje nie jego rola administracyjna, ale przede wszystkim gospodarcza. Lublin staje się ważnym emporium w handlu między wschodem a zachodem, a to w konsekwencji powoduje, iż odgrywa on ważną rolę w dziejach państwa, nie tylko gospodarczą, ale również polityczną i w jakimś stopniu społeczną. Ten charakter, ze zmiennym powodzeniem, będzie miasto posiadało aż do końca XVIII wieku. Dopiero XIX-wieczne układy polityczno-geograficzne i społeczno-gospodarcze zredukują rolę Lublina do funkcji ośrodka prowincjonalnego i to raczej miernego rzędu. Po roku 1918 Lublin staje się ważnym centrum administracyjnym, aby w ostatnich latach coraz wyraźniej nabierać charakteru ważnego centrum gospodarczego i naukowego, z wszystkimi miastotwórczymi konsekwencjami tego zjawiska.

Józef Szymański

REGIONALNA SESJA NAUKOWA W BEŁŻYCACH

Jakkolwiek rok 1967 na Lubelszczyźnie przebiegał głównie pod znakiem obchodów 650-lecia nadania praw miejskich stolicy województwa, to jednak znalazł się pewien margines na uświetnienie wydarzeń związanych z dziejami mniejszych ośrodków miejskich tego regionu. Świadczy o tym chociażby zorganizowanie sesji naukowej poświęconej przeszłości Bełżyc, miasta, które równo sto lat później od Lublina otrzymało prawo magdeburskie. Z okazji tej rocznicy społeczeństwo Beł-